

การศึกษาพิธีกินข้าวใหม่และดนตรีในพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่งทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

A STUDY ON KIN KAO MAI RITUAL AND ITS MUSIC OF KAREN PEOPLE AT KONG MONG TA VILLAGE, LAIWO SUB-DISTRICT, SANGKLABURI DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย¹ / ASSOCIATE PROFESSOR DR.MANOP WISUTTIPAT

สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEPARTMENT OF THAI AND ASIAN MUSIC, FACULTY OF FINE ARTS,
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

Received: August 7, 2017

Revised: September 29, 2017

Accepted: October 6, 2017

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาพิธีกินข้าวใหม่และดนตรีในพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่งทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” นี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์โดยกระบวนการต่างๆ ทางการศึกษา ด้านมานุษยวิทยา ศาสนา มิวสิคโพลีเทอราปีของงานวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง 2) ศึกษาดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีการกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง และ 3) เพื่อจัดบันทึกบทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีการกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นโน้ตอักษรไทยและโน้ตสากล

ผลการวิจัยพบว่าพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่งทะ เป็นพิธีกรรมที่สำคัญหนึ่งในพิธีกรรมหลายๆ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าว พิธีกินข้าวใหม่ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าประเพณีบุญข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่นั้น แต่ละหมู่บ้านจะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในแต่ละปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 หมู่บ้านกองม่งทะเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 21 - 22 มกราคม 2559 พิธีกินข้าวใหม่เป็นการทำบุญและเป็นสัญญาณบอกให้ทราบว่า สามารถนำข้าวใหม่มารับประทานได้ และยังเป็นการถวายข้าวใหม่แก่พระพุทธรูปและบูชาพระแม่โพสพ ในพิธีนี้มีขั้นตอนดังนี้คือ ในวันที่ 21 มกราคม ช่วงเช้าเป็นการทำบุญตักบาตรที่วัดกองม่งทะ ช่วงเวลากลางวันมีการแสดงดนตรีฟ้อนรำของชาวบ้าน วันที่ 22 มกราคมเป็นวันทำพิธีกินข้าวใหม่ โดยช่วงเช้าเป็นการทำบุญตักบาตรถวายข้าวใหม่แก่พระสงฆ์ หลังจากนั้นเริ่มพิธีกินข้าวใหม่ของชาวบ้านโดยสร้างปะรำพิธี (เพี้ยสะโว่) ทำพิธีตามขั้นตอนต่างๆ ในปะรำพิธี เช่น พิธีบูชาพระแม่โพสพ และการผูกข้อมือ ช่วงกลางวันมีพิธีสงฆ์ มีการเลี้ยงอาหารผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และมีการแสดงศิลปวัฒนธรรม

ดนตรีที่ประกอบพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า วงชะพูชะอู ซึ่งเป็นวงดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงที่เป็นวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ประกอบด้วย โหม่งว้าย จีว้าย ปาดาล่า ชะน่วย ตะเผื่อ ฉะคัง โป้ว วาและเคาะจี และเงงจี บทเพลงที่บรรเลงมีทั้งหมด 5 เพลง ได้แก่ เพลงพอลา มี 2 ท่อน เพลงโจโจเอ มีท่อนเดียว เพลงเวโจ มี 3 ท่อน เพลงลาตาลาย่า มีท่อนเดียว และเพลงแท่งลิเตวมูละ มี 15 วรรคเพลง บทเพลงที่มีทำนองร้องด้วยคือเพลงพอลา เพลงโจโจเอ เพลงเวโจ และเพลงแท่งลิเตวมูละ ส่วนเพลงลาตาลาย่าเป็นเพลงบรรเลงอย่างเดียวไม่มีทำนองร้อง บทเพลงทั้ง 5 เพลงเป็นเพลงที่มีทำนองสร้อยและทำนองเนื้อเพลง ทำนองสร้อยของแต่ละเพลงมีทำนองและความยาวแตกต่างกัน ทำนองสร้อยของทุกเพลงใช้เป็นทำนองขึ้นต้นเพลง ใช้เป็นทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลง และใช้เป็นทำนองลงจบเพลง สำหรับเพลงที่มีทำนองร้องจะไม่มีทำนองในส่วนที่เป็นทำนองสร้อย

¹ รองศาสตราจารย์สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทเพลงทั้งหมดนี้ได้ถูกบันทึกเป็นระบบโน้ตอักษรไทย ใน 1 บรรทัดมี 8 ห้องเพลง แต่ละห้องเพลงมี 4 ส่วนย่อย การกำหนดตัวโน้ตบนเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงใช้การอ้างอิงจากงานวิจัยของนักวิชาการที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ได้บันทึกบทเพลงเหล่านั้นเป็นโน้ตสากล ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 24 กำหนดระดับเสียงตามการบันทึกโน้ตระบบโน้ตไทย

คำสำคัญ : กินข้าวใหม่ ดนตรีกะเหรี่ยง ชะพุชะอุ

Abstract

The research “A Study on Kin Kao Mai ritual and its Music of Karen people at Kong Mong Ta Village, Laiwo Sub-district, Sangklaburi District, Kanchanaburi Province” is a descriptive analysis work using ethnomusicological method with the objectives 1) to study kin khao mai ritual, 2) to study the music performed in kin khao mai ritual and 3) to transcribe the music using Thai notation and Western notation system.

The result of the research revealed that kin khao mai, literally translated as “eating new rice”, was one of the most important rice-associated ritual of Karen people. Also known presently as New Rice Virtue tradition, kin khao mai ritual is held annually in Laiwo sub-district with the host rotated among the 6 villages within the sub-district vicinity. During January 21-22, 2016, Kong Mong Ta village held the ritual which included a merit making ceremony (tamboon) and marked new rice eating period for the Karen people in the sub-district. Also observed in the ritual were offering of new rice to the Lord Buddha and begging pardon from Pramae Phosop, the goddess of rice. This two-day ritual began with offering of food to Buddhist monks followed by Buddhist religious ritual in the morning, after which there were various kinds of entertainment activities including indigenous Karen dance and music. The second day, the kin khao mai day, started with offering of newly harvested rice and food followed by another Buddhist religious ritual. The highlight of the second day was after the Buddhist religious ritual when the villagers built pai sa wo, a booth-like structure on which ritualistic performances, such as honoring Phramae Phosop and sacred thread tying on participants’ wrists, were observed. Although there were as much variety of entertainment activities in the evening, but it appeared that indigenous Karen dance and music were more featured than it was in the previous night.

The ensemble performed in the ritual was called chapu cha-u, which mostly accompanied the dance. It consists of a mong wyn, a gee wyn, a patala, a taperw, a chakong, a set of pow, a wa leh kor jee and a jeng jee. Five traditional musical pieces were played during the two nights: Paw Ja (2 movements), Jojo A (1 movement), Wei Jo (3 movements), Latalaya (1 movements) and Terng-lee Tow Moola (15 phrases). All the pieces played were vocal music except Latalaya which was instrumental. Refrain section of each piece contained varying length and was played as an introduction, a bridge between two movements or repetitions, and an ending. Vocal part was absent on the refrain in all vocal pieces.

The performed pieces were transcribed to Thai notation using Thai solfege as well as in Western music notation with 24 time signature. Determination of pitch register in the Western notation was based on the Thai notation transcriptions.

Key words: Kin Kao Mai, Karen music, chapu cha-u

บทนำ

ชนเผ่ากะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่เป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองเช่นเดียวกับชนเผ่ากลุ่มอื่นๆ วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงผูกพันกับภูเขา แม่น้ำ และธรรมชาติ การดำรงชีพและการทำมาหากิน ชาวกะเหรี่ยง จึงมีความผูกพันกับ “ข้าว” ซึ่งเป็นอาหารหลัก วัฒนธรรม “ข้าว” จึงเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ชาวกะเหรี่ยงในบริบทต่างๆ อย่างหลากหลาย วิธีการทำไร่ของชาวกะเหรี่ยงนั้นชาวกะเหรี่ยงจะทำข้าวไร่ให้เพียงพอสำหรับการบริโภคและเพื่อกิจกรรมอื่นๆ ภายใน 1 ปี แม้ว่าในปีหนึ่งๆ ชาวกะเหรี่ยงจะมีศักยภาพในการทำข้าวไร่เพื่อบริโภคได้ 2 - 3 ปี แต่ชาวกะเหรี่ยงก็จะไม่ทำเช่นนั้น เพราะถ้าทำเช่นนั้น พิธี “กินข้าวใหม่” และ “การพาดข้าว” และพิธีกรรมอื่นๆ จะไม่สามารถกระทำได้ทุกๆ ปี หากไม่มี “กินข้าวใหม่” และ “การพาดข้าว” และกิจกรรมอื่นๆ อาจจะทำให้เกิดผลเสียในหลายๆ มิติ อาทิ ด้านสังคมทำให้ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ด้านโภชนาการทำให้ต้องบริโภคข้าวค้างปี ด้านประเพณีและพิธีกรรมทำให้ไม่สามารถกระทำพิธีหลายๆ พิธีต่อจากพิธี “การพาดข้าว” และ “กินข้าวใหม่” และด้านศิลปวัฒนธรรมทำให้โอกาสในการจัดกิจกรรมด้านดนตรี นาฏศิลป์น้อยลง

พิธี “กินข้าวใหม่” ของชาวกะเหรี่ยงเป็นพิธีที่สำคัญมากพิธีหนึ่ง ซึ่งต้องทำทุกๆ ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ซึ่งมีอยู่ 6 หมู่บ้าน ทั้ง 6 หมู่บ้านจะตกลงกันว่าจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดงานการทำพิธี “กินข้าวใหม่” เมื่อหมู่ใดหมู่หนึ่งเป็นเจ้าภาพจัดงาน หมู่อื่นๆ ก็ต้องไปร่วมงานและไปร่วมจัดงานให้เสร็จเรียบร้อย

ในงานพิธี “กินข้าวใหม่” นั้น จะทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้ายของทุกๆ ปี ซึ่งในงานพิธี “กินข้าวใหม่” นี้ นอกจากจะมีขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรมแล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังมีกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมให้ความบันเทิงสนุกสนานรื่นเริงในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งมีทั้งกิจกรรมการบรรเลงดนตรีและการฟ้อนรำ พิธีกรรมและกิจกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน

พิธี “กินข้าวใหม่” เป็นพิธีที่มีชนบต่างๆ จิตวิญญาณและความเชื่อ รวมทั้งดนตรีกะเหรี่ยงที่บรรเลง

ในงานนี้เป็นดนตรีที่เป็นภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง ทั้งเครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลง บทร้อง ทั้งหมดนี้ได้มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสมาชิกในชนเผ่า นักดนตรีและศิลปินในหมู่บ้าน จึงเห็นได้ว่าภูมิปัญญาทางด้านพิธีกรรมและด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงเป็นภูมิปัญญาที่ควรได้รับการปกป้องและรักษาไว้ และควรมีการศึกษาประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรมดนตรีเหล่านี้โดยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาหรือภาษาศาสตร์รวมทั้งมีการรวบรวมจดบันทึก และเผยแพร่เพื่อให้สังคมโดยรวมได้รับทราบ และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมด้านนี้ของชาวกะเหรี่ยงสืบไป

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ทั้งยังเป็นคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากคำหนึ่งในปัจจุบัน ทั้งในกลุ่มนักวิชาการ นักพัฒนาและบุคคลทั่วไป คำนี้ในภาษาไทยแปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Culture” ซึ่งคำนี้ เซอร์เอ็ดเวิร์ด บี ไทเลอร์ (Sir Edward B.Tylor) (1871: 1) นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษได้ให้ความหมายของ “Culture” ไว้ว่า หมายถึง “ผลรวม ระบบความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎหมาย ประเพณี ตลอดจนความสามารถและอุปนิสัยต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม”

นัยทางวัฒนธรรมของนายแพทย์ประเวศ วะสี (2538: 3) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า “วัฒนธรรม คือพลังแห่งการพัฒนา” ความหมายนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่สังคมสื่อความหมายของวัฒนธรรมในรูปแบบที่ไม่มีชีวิต โดยคนส่วนใหญ่จะนึกถึงวัฒนธรรมในรูปแบบของการร้องรำทำเพลงและศิลปะวัตถุ แต่ความหมายที่ว่าวัฒนธรรมคือพลังแห่งพัฒนานั้นอยู่ที่การเข้าใจความหมายในพลังอำนาจอันยิ่งใหญ่คืออำนาจแห่งความเข้าใจ (Power of Understanding) การปฏิบัติหรือพฤติกรรมของชุมชนหรือวิถีชีวิตของชุมชนคือ “วัฒนธรรม”

วัฒนธรรมมีความหลากหลายตามภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนและมีความหมายกว้างมากดังที่ ยศ สันตสมบัติ (2540: 11 - 13) ได้กล่าวไว้ว่า นักมานุษยวิทยาได้สรุปลักษณะพื้นฐานสำคัญของวัฒนธรรมไว้ 6 ประการคือ

1. วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วมของสมาชิกในสังคม

2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้
3. วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์
4. วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของความรู้ และ ภูมิปัญญา
5. วัฒนธรรมคือกระบวนการที่มนุษย์ได้กำหนดความหมายให้กับสิ่งต่างๆ
6. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ทฤษฎีที่ใช้

1. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural – Functional Theory)

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ถูกพัฒนาขึ้นโดย แรดคลิฟท์ บราวน์ (A.R.Radcliffe Brown) นิยพรรณ วรรณศิริ (2540: 108 - 111) โดยมีแนวคิดว่ารระบบสังคมต่างๆ ประกอบด้วยโครงสร้างและกิจกรรมต่างๆ โครงสร้างทางสังคมคือ แบบแผนที่อยู่ได้นานโดยประชากรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โครงสร้างจะได้มาจากการกระทำระหว่างกันทางสังคมจากบรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของพฤติกรรม ทฤษฎีนี้จะเน้นการทำความเข้าใจกับการคงอยู่และการสืบเนื่องของโครงสร้างและเสถียรภาพทางสังคมซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญได้จากข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณาของแต่ละสังคมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มีความผูกพันกันทางสังคม

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม เน้นที่การคงอยู่หรือระบบเสถียรภาพของระบบสังคมรวมทั้งภาระหน้าที่ทางสังคมและความมั่นคง

2. ทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism)

งามพิศ สัตย์สงวน (2542: 32-34) เขียนหนังสือ การวิจัยทางมานุษยวิทยา ได้กล่าวถึงทฤษฎีหน้าที่นิยมของ มาลินอสกี (Bronislaw Malinowski) ซึ่งมาลินอสกีได้เสนอแนวคิดหลักของทฤษฎีหน้าที่นิยมคือ การเน้นวัฒนธรรมในการทำหน้าที่สนองความต้องการต่อความจำเป็นของปัจเจกบุคคลโดยวัฒนธรรมได้เติบโตมาจากความต้องการต่อความจำเป็น 3 ด้านของมนุษย์คือ

1) ความต้องการด้านความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Biological and Psychological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการที่เกี่ยวข้อง

กับการดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตอยู่ เช่น ต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อน การเจริญเติบโต การสืบพันธุ์ เป็นต้น

2) ความต้องการทางด้านสังคม (Instrumental Needs) จะเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือกันทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานและทำให้ร่างกายได้รับการตอบสนองความต้องการเบื้องต้นได้ เช่น การแบ่งงานกันทำ การแจกจ่ายอาหาร การป้องกันภัย การผลิตสินค้า การบริการ และการควบคุมทางสังคม

3) ความต้องการทางด้านจิตใจ (Symbolic Needs) คือความต้องการของมนุษย์เพื่อความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความต้องการความสงบทางใจ ความกลมกลืนทางสังคมและเป้าหมายของชีวิต ระบบสังคมที่สนองความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ กฎหมาย ศาสนา นิยาย ประมวล ศิลปะ และเวทมนตร์คาถา

3. ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion)

สุพัตรา สุภาพ (2536: 118) กล่าวว่า การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมแพร่กระจายออกไปในสังคม ก เริ่มขยายอิทธิพลไปยังสังคม ข และ ค ตามลำดับสมาชิกของสังคม ข และ ค ในระยะแรกจะยืมวัฒนธรรมจากสังคม ก แต่เมื่อยืมไปนานๆ เข้าก็อาจจะรับเอาไว้เป็นของตัวเองหมายความว่าได้เกิดการกระจายวัฒนธรรมจากจุดเริ่มต้นในสังคมหนึ่งไปยังสังคมอื่นๆ

ปัจจัยสำคัญในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (สิ่งที่แพร่กระจายทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความคิดและพฤติกรรมที่ติดตัวบุคคล) ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เกื้อกูลเป็นอุปสรรค
- 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การทำการค้าหรือการกีดกันการค้าย่อมมีผลต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เพราะนอกจากวัฒนธรรมจะติดสินค้าไปด้วยแล้ว คนยังนำวัฒนธรรมติดตัวไปด้วย
- 3) ปัจจัยทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม ย่อมเป็นที่มาของการแพร่กระจายที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งโดยจงใจและไม่จงใจ
- 4) ปัจจัยการคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่อำนวยความสะดวกในเรื่องการแพร่กระจาย

4. ทฤษฎีความเข้มแข็งของวัฒนธรรม

ทฤษฎีความเข้มแข็งของวัฒนธรรมของ นายแพทย์ประเวศ วะสี (2538: 13 - 23) กล่าวถึงลักษณะ 8 ประการ ของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งคือ

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจจึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความบรรสานสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาด้านดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงและพิธีกรรม จรรย์ กาญจนประดิษฐ์ (2547: 146-155) ได้ทำการศึกษาวิจัยดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกมิ่งมอ่งทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีดั้งเดิมของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลมาจากมอญและพม่า โดยแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้ 1) เครื่องดีด ได้แก่ นาเดย์ (พิณกะเหรี่ยง) และเมตารี (แมนโดลิน) 2) เครื่องตี ได้แก่ ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก) โหม่งววย (ฆ้องราง) ตะโพ้ว (ตะโพนใหญ่) ตาคั่ว (ตะโพนเล็ก) โป้ว (เปิง 4 ใบ) วาเหล่เคาะจี (เกราะไม้) เจ่งจี (ฉาบใหญ่) ก้อง (กังสดาล) โคร๊ะ (เกราะไม้ ขนาดใหญ่) 3) เครื่องเป่า ได้แก่ ฆ่วย (ปี่เขาคววย) ฆะน่วย (ปี่) และปี่บา (แคน) สำหรับเพลงร้องของชาวกะเหรี่ยง (ละคู) นั้นเป็นเพลงดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษมีเนื้อหาต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ชนเผ่า ธรรมชาติ ศาสนา ฯลฯ บทเพลงต่างๆ นี้ยังแสดงถึงการถ่ายทอดทางวรรณกรรมและอนุรักษ์ภาษาโผล่วไว้ด้วย บทเพลงนี้นิยมร้องเพลงประกอบการบรรเลง นาเดย์ เมตารี หรือ ปี่บา เพื่อความบันเทิงในโอกาสต่างๆ

โกวิท แก้วสุวรรณ (2542: 150) ได้ศึกษาดนตรีของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงโปในหมู่บ้านเกาะสะเต็ง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พิธีกรรมเรียกขวัญที่เป็นมุมมองทางมานุษยวิทยาการดนตรีที่มีพิธีกรรมต่างๆ

ของชาวกะเหรี่ยงว่า “ดูทุหล่า” เป็นการสื่อสารระหว่างคนกับวีหล่า ด้วยการใช้เสียงเคาะและเสียงสวดซึ่งมีลักษณะเป็นดนตรีคือ 1) ผู้ประกอบพิธีกรรมเป็นนักดนตรี 2) ด้านองค์ประกอบดูทุหล่า การเคาะอย่างมีจังหวะสม่ำเสมอ และการสวดด้วยเสียงสูงต่ำอย่างมีจังหวะลีลา 3) อุปกรณ์ที่ใช้ทำให้เกิดเสียงในการทำพิธีทำให้เกิดเสียงนั้นเปรียบเป็นเครื่องดนตรี และได้สรุปว่า ดูทุหล่า เป็นดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีเรียกวีหล่า

ณรงค์ชัย ปิฎกรัซด์, นิรันดร์ ภัคดี และเอกราช แพร่ม่วง (2542: 198- 212) ได้ศึกษาดนตรีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่มูเส่คี ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่มูเส่คี มีดนตรีตามแบบแผนดั้งเดิม มี “ทา” เป็นเพลงร้องในงานศพ และมีการเล่นดนตรีเพื่อความบันเทิง เครื่องดนตรีมีทั้งเป็นของดั้งเดิม และได้รับอิทธิพลจากพม่า ล้านนา อีกลักษณะหนึ่งเป็นดนตรีสมัยใหม่ที่เผยแพร่ เป็นเพลงสวดในคริสตศาสนาและการแพร่กระจายทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เครื่องดนตรีนั้นแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ เครื่องดีด มีเตหน่ากู เตหน่า เครื่องสี่มีสะล้อ เครื่องตีมีกลองกบ กลองเดอ และโม เครื่องเป่ามี ชล่วยปออุและแกว ระบบเสียงพบว่าเป็นระบบเสียงเฉพาะไม่คล้ายคลึงกับระบบเสียงใดๆ แต่มีแนวโน้มนที่สามารถจัดอยู่ในลักษณะบันไดเสียงแบบ 5 เสียง (Pentatonic) ในแนวทำนองเพลงพบว่า การเคลื่อนที่ของทำนอง มีสามลักษณะคือ แบบกระโดดข้ามขั้น แบบเรียงลำดับขั้น และแบบซ้ำตัวโน้ต รูปแบบมีแบบท่อนเดียวและแบบสองท่อน

ขวัญชีวัน ศรีสวัสดิ์ (2532: 88) ได้ศึกษาขบวนการครูบาชาวปักษ์กับกะเหรี่ยงโปในภาคเหนือของประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติกิจวัตรที่เคร่งครัดของครูบาและความสามารถด้านอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของครูบาที่เล่าลือกันมาทำให้กะเหรี่ยงโปว์มองว่า ครูบาไม่ใช่คนธรรมดา แต่เป็น “พระเจ้า” ที่ศักดิ์สิทธิ์ จากการศึกษางานเขียนของครูบาและจากคำบอกเล่า พบว่าอุดมการณ์อันหนึ่งที่แจ่มชัดของครูบา คือ การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและวิถีปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาที่เริ่มให้มีขึ้นโดยคณะสงฆ์ส่วนกลาง และพยายามส่งเสริมเนื้อหาและวิถีปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาแบบดั้งเดิม และส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติกะเหรี่ยง เช่น

ในด้านการแต่งกาย ทำให้กะเหรี่ยงโปว์มีลักษณะอนุรักษวิถีสีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของเขามากขึ้น

ในกรณีความเชื่อด้านศาสนาของชาวกะเหรี่ยงสุรินทร์ เหลือลมัย (2538: 134) ได้ทำงานวิจัยศึกษาความเชื่อทางศาสนาของชาวกะเหรี่ยง กรณีศึกษาวันปีใหม่ของกะเหรี่ยงที่วัดแจ้งเจริญ อำเภอดงหลวง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชาวกะเหรี่ยงเดิมนับถือผี เป็นการนับถือผีด้วยความกลัวในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติที่มองไม่เห็น เป็นกลวิธีในการควบคุมทางสังคมที่ชาวกะเหรี่ยงไม่กล้ากระทำผิด เป็นบ่อเกิดของคุณธรรมตามโลกทัศน์ของกะเหรี่ยง นานับการ ปัจจัยที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเขตนี้นับถือพุทธศาสนาเกิดจากชาวกะเหรี่ยงเกิดความเลื่อมใสนับถือเจ้าอธิการนวม อดีตเจ้าอาวาสวัดแจ้งเจริญ ตำบลจอมประทัด อำเภอดงหลวง จังหวัดราชบุรี แต่ก็ยังคงสืบทอดการถือผี ความเป็นพุทธมีการยอมรับตั้งแต่ครอบครัว เครือญาติ จนถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่จังหวัดราชบุรีและเพชรบุรี โดยมีศูนย์รวมจิตวิญญาณที่วัดแจ้งเจริญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านกอม่งทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านกอม่งทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อจดบันทึกบทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยงเป็นโน้ตอักษรไทยและโน้ตสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ในการดำเนินการวิจัยมีกรอบในการดำเนินงานดังนี้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาพิธีกินข้าวใหม่และดนตรีกะเหรี่ยงที่เป็นวัฒนธรรมดนตรีดั้งเดิมที่บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงที่จัดขึ้นที่หมู่ 2 หมู่บ้านกอม่งทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษากิจกรรมต่างๆ ที่เป็นบริบทสำคัญในพิธีกินข้าวใหม่ ซึ่งพิธีกินข้าวใหม่นี้ปัจจุบันเรียกว่า ประเพณีบุญข้าวใหม่ ส่วนเนื้อหาดนตรีที่ประกอบพิธีกรรมเป็นการศึกษาเฉพาะบทเพลงที่ขับร้องและบรรเลงโดยวงชะพูชะอู เป็นบทเพลงที่บรรเลงเพื่อความบันเทิงและบทเพลงที่บรรเลงประกอบการแสดงที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาพิธีกินข้าวใหม่ที่จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 21 - 22 มกราคม 2559

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางมานุษยวิทยาที่มีกรอบปฏิบัติการภาคสนามเป็นส่วนใหญ่ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้คือ เครื่องบันทึกภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เครื่องบันทึกเสียง การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ซึ่งส่วนมากเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การพูดคุย ชักถาม มีการทบทวนข้อมูลหลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เนื่องจากปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างผู้วิจัยกับชาวกะเหรี่ยงที่มีความเข้าใจไม่ตรงกัน

ขั้นตอนดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์โดยกำหนดประเด็นเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ในหัวข้อต่อไปนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย มาจัดระบบแยกกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล หากไม่ครบถ้วนก็จัดให้มีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้เกิดความสมบูรณ์ โดยใช้เทคโนโลยีการถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และข้อมูลเสียงให้ครบถ้วน

1.1 รวบรวมและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

1.1.1 ห้องสมุดดนตรีทุลกระหม่อมสิรินธร หอสมุดแห่งชาติ ท่าवासูกกรี

1.1.2 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.1.3 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.4 ศูนย์บรรณสารสนเทศทาง
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นการศึกษา
โดยใช้เครื่องมือต่อไปนี้

1.2.1 การสัมภาษณ์

1.2.2 การสังเกตการณ์ ทั้งการสังเกตแบบ
มีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

1.2.3 การใช้อุปกรณ์สื่อโสตทัศนูปกรณ์
อาทิ เครื่องบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเครื่อง
บันทึกเสียงในระบบดิจิทัล (Digital)

2. ชั้นศึกษาข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลนำข้อมูลมาตามระเบียบ
วิธีการทางมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) มี
การจัดกระทำ ข้อมูลโดยการแยกย่อยข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2.1 นำเอาข้อมูลจากการรวบรวมและศึกษา
เอกสารตำราและงานวิจัยทั้งหมดมาลำดับเนื้อหาสาระ และ
จัดเป็นหมวดหมู่ตามความสำคัญ พร้อมกับเรียงขั้นตอนให้
เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง

2.2 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตและ
การสัมภาษณ์มาลำดับเนื้อหาสาระและจัดเป็นหมวดหมู่ตาม
ความสำคัญ พร้อมกับเรียงขั้นตอนให้เป็นระบบ

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์โดยกำหนด
ประเด็นเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ
โครงการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยง
ขั้นตอนต่างๆ ในพิธีกินข้าวใหม่ พิธีทางศาสนา รวมทั้ง
กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อศึกษาดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าว
ใหม่ของชาวกะเหรี่ยง เฉพาะดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิม
ของชาวกะเหรี่ยงโดยศึกษาลักษณะของเครื่องดนตรี
การประสมวงดนตรี เพลงร้องและเพลงที่บรรเลงด้วย
วงฆะพูซอ ศึกษาองค์ประกอบทางดนตรีของบทเพลงต่าง ๆ

3. เพื่อจัดบันทึกบทเพลงที่ใช้ขับร้องและ
บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงเป็นโน้ตอักษร
ไทยและโน้ตสากล

ผลการวิจัย

พิธีกินข้าวใหม่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ

พิธีกินข้าวใหม่หรือการทำบุญข้าวใหม่ (โหวบือส้องคุ) เป็นประเพณีหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ด้านการเกษตรกรรม มีความมุ่งหมายของการทำบุญ เพื่อรวมกลุ่มชาวบ้านมาเพื่อร่วมทำบุญถวายข้าวใหม่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและถวายข้าวใหม่แด่ พระภิกษุสงฆ์ ประกอบพิธีบูชาพระแม่โพสพ อีกทั้งเป็น สัญลักษณ์แจ้งให้ชาวบ้าน ได้ทราบว่าเป็นช่วงเวลาที่จะนำ ข้าวใหม่ที่ได้เก็บเกี่ยวมารับประทานได้แล้ว ในงานบุญนี้มี พิธีกรรมที่สำคัญ คือ พิธีบูชาแม่โพสพและผูกข้อมือผู้ร่วมงาน อีกด้วย สำหรับปี พ.ศ. 2559 พิธีกินข้าวใหม่ ณ หมู่บ้าน กองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดให้จัดระหว่างวันที่ 21 - 22 มกราคม 2559 โดย จัดที่บริเวณวัดกองม่องทะซึ่งเป็นวัดของหมู่บ้าน การจัดพิธี กินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงจัดให้มีขึ้นในเดือนอ้าย (มกราคม) ของทุกปี โดยถือเป็นธรรมเนียมของชาวกะเหรี่ยง ในตำบลไล่โว่ที่มีการตกลงร่วมกันว่า ให้มีการหมุนเวียน เปลี่ยนพื้นที่การจัดการทุกปี โดยหมุนเวียนเปลี่ยนเจ้าภาพ ไปตามหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่ในตำบลไล่โว่ และกำหนดไว้ว่าถ้า หมู่บ้านใดจัดประเพณีพาดข้าวก็ต้องจัดทำพิธีกินข้าวใหม่ด้วย ซึ่งนอกจากงานพิธีในเวลากลางวันแล้ว ยังมีการแสดงมหรสพ มีการละเล่นต่างๆ ช่วงเวลาค่ำอีกด้วย

พิธีในวันแรก วันที่ 21 มกราคม 2559 (วันขึ้น 14 ค่ำ) เริ่มด้วยชาวบ้านมารวมกันที่วัดเพื่อใส่บาตร ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ให้พรชาวบ้าน นำขันน้ำมาวางไว้ในพิธีเพื่อทำน้มนต์ เสร็จแล้วก็นำน้มนต์ ที่ผ่านการประกอบพิธีกรรมไปประพรมตัวเองและบ้านเรือน ให้เป็นสิริมงคล ในพิธีมีการเจริญพระพุทธมนต์และอัญเชิญ แม่โพสพมาสู่สถานที่จัดงานพิธีและชาวบ้านช่วยกันจัด สถานที่และเวทีในบริเวณวัดเพื่อจัดมหรสพ การแสดงดนตรี การฟ้อนรำ ซึ่งการแสดงดนตรี ฟ้อนรำ และกิจกรรมอื่นๆ ในช่วงเวลากลางคืน ส่วนใหญ่เป็นการแสดงของเด็กๆ เยาวชนกะเหรี่ยง มีทั้งการร้องเพลงสมัยใหม่ การเต้น ประกอบเพลง การรำอาลัยเพลงโจโจเอ ซึ่งเป็นวัฒนธรรม ดั้งเดิม ซึ่งกิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรีและการฟ้อนรำตาม วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงในคืนแรกนั้นใช้ดนตรีที่บันทึก เสียงไว้

ในวันที่สอง วันที่ 22 มกราคม 2559 (วันขึ้น 15 ค่ำ) ถือเป็นวันที่สำคัญในการประกอบพิธีกินข้าวใหม่ ตอนเช้า ชาวบ้านมารวมตัวกันที่ศาลาการเปรียญ ชาวบ้านนิมนต์พระสงฆ์ทุกรูปที่ประจำในวัดกองม่องทะ เพื่อเจริญพระพุทธมนต์ และฉันเช้า เมื่อพระภิกษุสงฆ์มาพร้อมกัน ชาวบ้านพร้อมใจอาราธนาศีลห้า แล้วรับศีลและรับฟังพระภิกษุสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เมื่อชาวบ้านนำข้าวใหม่ที่หุงเรียบร้อยแล้วมาใส่บาตรที่บริเวณกลางศาลาการเปรียญ จากนั้นเป็นการถวายข้าวใหม่และภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ หลังจากที่พระสงฆ์ฉันภัตตาหารเช้าแล้วเป็นการกรวดน้ำพระภิกษุสงฆ์ให้พร เป็นอันเสร็จพิธีทางศาสนาในช่วงเช้า

เมื่อเสร็จพิธีทางศาสนาแล้วชาวบ้านช่วยกันจัดและตกแต่งสถานที่ขึ้นเป็นประรำพิธี (เพ็ญสะโว) โดยประรำพิธีนี้ทำขึ้นเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการสานไม้ไผ่เป็นเขตกัน โดยมีทางเข้า 4 ทาง มีการประดับตรงประตูด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย ดอกหงอนไก่สีเหลืองและสีแดงจากไร่ และก้านระกำ พัดฉัตร 4 คู่ตรงทางเข้า ด้านในมีร้านไม้ไผ่สำหรับวางอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบด้วยบาตรน้ำมนต์ แม่ข้าว ตะกร้าสำหรับตวงข้าว มะพร้าว กล้วย และของใช้สำหรับผู้หญิง (สำหรับแม่โพสพ) ได้แก่ ผ้าซิ่น เสื้อ หวี กำไล กระจก ตุ่มหู 1 คู่ เงินแท้ 1 บาท ปิ่นปักผม เส้นผมหญิงสาว ก่องปุน นอกจากนี้รอบๆ ร้านที่ยกขึ้นสำหรับวางของนี้จะมี “ละเตียง เอนซิ่น” (รูปร่างคล้ายหอก ทำด้วยไม้ระกำปลายแหลม) และมี “สะนู เอนซิ่น” (เป็นธงเล็กๆ คล้ายกับธงที่ใช้ปักบนเจดีย์ทราย) ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เปรียบเหมือนอาวุธไว้ป้องกันสิ่งชั่วร้ายไม่ให้เข้ามาในบริเวณประรำพิธี นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ในการทำมาหากิน เช่น เสียม มีด เคียว วางไว้ในประรำพิธีด้วย

ชาวกระเหรี่ยงร่วมกันทำบุญตักบาตรที่วัดกองม่องทะ
(ที่มา : มานพ วิสุทธิแพทย์)

ขั้นตอนในการทำพิธีกรรม มีการคัดเลือกผู้ที่จะเข้าไปในพิธีกรรมซึ่งจะต้องเป็นคู่สามีภรรยาที่มีบุตรธิดาด้วยกันแล้ว และเป็นคู่ที่ได้ใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างมีความสุขเป็นครอบครัวที่ความสมบูรณ์ 4 คู่ จัดให้แต่งกายชุดกะเหรี่ยงเดินเข้าไปในประรำพิธีที่มีประตู 4 ประตูที่ทำไว้ โดยมีการจัดเตรียมของที่ใช้ในการผูกข้อมือไว้ในกระดัง มีด้ายสำหรับผูกข้อมือ ใบมีดโกนสำหรับตัดด้าย ข้าวเหนียว ข้าวเจ้าน้ำ ดอกไม้ กล้วย งาคา เกล็ดเกา ทัพพีไม้ โดยผู้ชายเอาทัพพีไม้มาเคาะที่ขอบกระดัง ซึ่งผู้หญิงที่เป็นภรรยาจับขอบกระดังไว้ หลังจากนั้นผู้ชายก็ออกมาทางประตู 4 ด้าน เอาทัพพีไม้มาเคาะที่พื้นดิน เพื่อบอกแม่โพสพว่าพิธีจะเริ่มแล้ว หลังจากนั้นเริ่มพิธีเชิญแม่โพสพเพื่อเป็นการขอบคุณแม่โพสพที่ทำให้ข้าวไรเจริญงอกงาม ผู้ชายเคาะขอบกระดังด้วยทัพพีไม้ อีก ระหว่างนั้นมีผู้ใหญ่กล่าวเรียกขวัญ แล้วถามขึ้นว่า “เงโถเเล่ล่งย้อว” (ขวัญได้มาอยู่กับตัวหรือยัง) ทุกคนก็ตอบว่า “เงโถย้อว” (มาอยู่แล้ว) หลังจากนั้นผู้ชายก็ใช้ด้ายสายสิญจน์ผูกข้อมือให้ภรรยา ก่อนแล้วหยิบสิ่งของต่างๆ ในกระดังอย่างละเล็กละน้อยใส่มือภรรยาวางบนบ่า และบนศีรษะให้ขวัญกลับมา กินอาหาร เสร็จแล้วออกไปเปิดประตูทางเข้าทั้ง 4 ด้าน ให้ชาวบ้านเข้ามาในประรำพิธีเพื่อผูกข้อมือ เมื่อผูกข้อมือเสร็จเป็นอันเสร็จพิธี

ตอนกลางคืนมีพิธีสงฆ์โดยนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์อีกครั้ง ณ บริเวณร้านค้าสวรรค์ เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์แล้วมีการเลี้ยงอาหารผู้เฒ่าผู้แก่ รวมถึงชาวบ้านในหมู่บ้านและแขกที่มาร่วมในพิธีทุกคน หลังจากนั้นเป็นการแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาวบ้านและผู้ที่มาร่วมงาน

ประรำพิธี (เพ็ญสะโว) สำหรับทำพิธีกินข้าวใหม่
(ที่มา : มานพ วิสุทธิแพทย์)

กิจกรรมการแสดงในคืนที่สองนี้ มีการแสดงหลากหลาย มีทั้งการร้องเพลงสมัยใหม่ การเล่นดนตรีสมัยใหม่ด้วยเครื่องดนตรีตะวันตก การเต้นประกอบเพลง และการแสดงของนักเรียนแต่ละชั้นจากโรงเรียนกวมองทะ และมีการแจกรางวัลหลังการแสดงของนักเรียน ซึ่งเป็นการแสดงบนเวทีส่วนการแสดงศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงคือ การรำอาเย้ย 3 เพลง ได้แก่ เพลงพอลา เพลงโโจเอ เพลงเวโจ และรำตง 1 เพลง คือ เพลงเที่ยงสี่เตี๊ยมุละ ซึ่งคนรำ ผู้ใหญ่ ผู้หญิงรำหลายคนและมีการบรรเลงเพลงลาตลาแย้า การแสดงศิลปวัฒนธรรมนี้เป็นการแสดงบนลานวัด มีผ้าใบปูเป็นบริเวณเวทีในการรำ ทั้งนี้การรำเพลงเหล่านี้ใช้คนรำหลายคน ไม่สามารถรำบนเวทีได้ ส่วนวงดนตรีจัดวางไว้ใกล้ ๆ กับบริเวณที่รำ

ดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยง

ดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงบรรเลงด้วยวงชะพูชะอู เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงของชาวกะเหรี่ยง เช่น รำตง (เที่ยงสี่เตี๊ยมุละ) รำอาเย้ย และละครก้วยเจ้าชะ วงชะพูชะอูของหมู่บ้านกวมองทะ นับได้ว่าเป็นวงชะพูชะอูที่มีชื่อเสียงในตำบลไล่โว่ อำเภอส่งขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีนักดนตรีที่มีฝีมือและมีชื่อเสียงบรรเลงในวงดนตรีและมีบทบาทในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมให้กับหมู่บ้าน มีกระบวนการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบมาจนในปัจจุบัน

ก่อนเริ่มการบรรเลงวงชะพูชะอู ทุกครั้งจะมีการจัดเตรียม กะเตาะบวย (เครื่องบูชาครู ถาดบูชาครู) ประจำวง โดยหัวหน้าวงดนตรีจะเป็นผู้ทำพิธีไหว้ครูก่อนการบรรเลงทุกครั้ง เครื่องบูชาครูประกอบด้วย รูปเทียน 5 ชุด ดอกไม้ 5 ดอก มะพร้าว 1 ผล (ต้องเป็นมะพร้าวที่มีหนวดติดอยู่ด้วย) กล้วยน้ำว่า 2 หวี หมากพลูยาสูบ 5 คำ น้ำหอม และดอกไม้สำหรับพรมน้ำหอม

เครื่องดนตรีในวงชะพูชะอูที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงประกอบด้วยกลุ่มชะพู คือ เครื่องที่ได้แก่ ตะเผื่อ (ตะโพนใหญ่) ฉะคัง (ตะโพนเล็ก) โป้ว (กลองคล้ายเปิงมาง) โหม่งวาย (ฆ้องโหม่งแผง) จีวาย (ฆ้องแผง) ปาดาล่า (ระนาดเหล็ก) วาละเคาะ จี (เกราะไม้และฉิ่ง) และแจ่งจี (ฉาบใหญ่) ส่วนเครื่องดนตรีประเภท ชะอู (เครื่องเป่า) คือ ชะน่วย วงชะพูชะอูมีผู้บรรเลงทั้งหมด 7 คน แต่ละคนบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละเครื่อง ซึ่งในแต่ละเครื่องดนตรีนั้นมีรูปแบบลักษณะ วิธีการบรรเลง ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละเครื่องมือดังนี้

1. โหม่งวาย (ฆ้องโหม่งแผง) เป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง มีลักษณะลูกโหม่งเหมือนโหม่งของไทย มีรูปแบบการเรียงลูกโหม่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ส่วนบน ส่วนกลาง และส่วนข้าง จำนวนทั้งหมด 18 ลูก เรียงลำดับเสียงต่ำ – สูง จากซ้ายไปขวา ลักษณะที่สำคัญคือแต่ละส่วนสามารถแยกชิ้นส่วนได้ บรรเลงด้วยไม้ตีสองอัน

การแสดง เที่ยงสี่เตี๊ยมุละ
(ที่มา : มานพ วิสุทธิแพทย์)

2. **จิวาย (ฆ้องแผง)** มีรูปร่างลักษณะและวิธีการบรรเลงเหมือนกันกับโหม่งว้ายทุกประการ จะแตกต่างกันก็เพียงชนิดของวัสดุที่มีทำลูกฆ้องจิวาย ซึ่งมีลักษณะเหมือนลูกฆ้องของไทย ทั้งโหม่งว้ายและจิวายเป็นเครื่องดนตรีที่ชาวกะเหรี่ยงไม่สามารถสร้างขึ้นเองได้ ต้องสั่งซื้อมาจากร้านขายเครื่องดนตรีในประเทศพม่า ผ่านเข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

3. **ปาดาล่า (ระนาดเหล็ก)** เป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง มีลักษณะเช่นเดียวกับระนาดเหล็กของไทย เป็นเครื่องดนตรีที่ชาวกะเหรี่ยงสามารถสร้างขึ้นเองได้ ลูกปาดาล่าทำจากเหล็กแผ่นโค้งขึ้น เจาะรู และตอกตะปูเพื่อให้ติดกับขอบของกล่องไม้ที่ประกอบเป็นกล่องเสียง บรรเลงด้วยไม้ตีสองอัน

4. **กลองกะเหรี่ยง** ประกอบไปด้วยกลอง 6 ใบ คือ ตะเฝ่อ (ตะโพนใหญ่) 1 ใบ ฉะคัง (ตะโพนเล็ก) 1 ใบ และ โป่ว (เปิงมาง) 4 ใบ เป็นเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องหนึ่ง มีขนาดที่แตกต่างกัน

- **ตะเฝ่อ** คือ กลองสองหน้าใบใหญ่ทรงป่องตรงกลาง รูปร่างคล้ายตะโพนของไทย วางอยู่บนขากลองที่ทำจากไม้ วางอยู่ด้านซ้ายมือของนักดนตรี

- **ฉะคัง** คือกลองรูปทรงป่องตรงกลาง ลักษณะเหมือนตะเฝ่อแต่มีขนาดเล็กกว่า มีระดับเสียงสูงกว่าตะเฝ่อ วางอยู่ด้านหน้าของนักดนตรีต่อจากโป่ว

- **โป่ว** คือกลองสองหน้ารูปทรงปล้องกลางเล็กน้อย วางแนวตั้งเรียงอยู่ด้านหน้าของนักดนตรี เรียงลำดับตามขนาดและระดับเสียง มีจำนวน 4 ใบ โดยมีระดับเสียงที่แตกต่างกันโดยตั้งเสียงตามเครื่องตี

กลองทั้ง 3 ชนิดนี้มีหน้าที่บรรเลงควบคุมจังหวะของเพลงต่างๆ เป็นผู้นำวงในการขึ้นเพลง มีรูปแบบการตีที่หลากหลายเปลี่ยนไปตามลักษณะทำนองเพลงและทำร้ายการปรับเสียงกลองทำได้โดยใช้ที่ติดหน้ากลองโดยเฉพาะที่เรียกว่า “โป่วอี” การบรรเลงใช้มือทั้งสองข้างตีลงบนหน้ากลองด้วยวิธีการตีต่างๆ

5. **วาละเคาะ จี (เกราะไม้)** เป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญสำหรับการกำกับจังหวะ วาละเคาะจี เป็นเครื่องดนตรี 2 ชนิด คือ วาละเคาะ หมายถึง เกราะไม้ ตีด้วยไม้ท่อนเล็กๆ และจี หมายถึง ฉิ่ง โดยตอกฉิ่งให้ยึดติดกับปลายด้านบนด้านหนึ่งของเกราะ ตีด้วยฉิ่งอีกหนึ่งฝ่า โดยตีตาม

จังหวะของเพลง เมื่อตีผสมผสานกันระหว่างเกราะกับฉิ่ง จะมีเสียงดัง “ฉิ่ง เกาะ ฉิ่ง เกาะ” สลับกันซ้ำ – เร็ว ตามจังหวะของเพลง

6. **เจ่งจี (ฉาบใหญ่)** เป็นเครื่องดนตรีกลุ่มประกอบจังหวะ เช่นเดียวกับวาละเคาะจี มีหน้าที่กำกับจังหวะสำคัญซ้ำ – เร็ว ตามทำนองเพลง การตีเจ่งจี ใช้มือข้างหนึ่งจับเจ่งจีและมืออีกข้างหนึ่งจับไม้ตีใช้เพียงฝ่าเดียว ในการตีเจ่งจินั้นต้องตีให้เสียงดังฟังชัดเพื่อกำกับจังหวะซ้ำ – เร็ว ได้อย่างชัดเจน

7. **ขะน่วย (ปี่)** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ทำหน้าที่บรรเลงทำนอง มีเสียงเล็กแหลม เจิดจ้า ปี่กะเหรี่ยง มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ลิ้นปี่ เล่าปี่ และลำโพง เล่าปี่ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ลิ้นปี่ทำด้วยใบตาล และมีลำโพงโลหะอยู่ที่ปลายของขะน่วย

ระบบเสียงเครื่องดนตรีกะเหรี่ยงใกล้เคียงกับระบบ 7 เสียงเท่ากัน ความห่างของเสียงที่ติดกันสองเสียงนั้น มีผิดเพี้ยนไปจากระบบเสียงเท่าเล็กน้อย

วงดนตรี ชะพูชะอู
(ที่มา : มานพ วิสุทธิแพทย์)

บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาว กะเหรี่ยง

1. เพลงพอจา

ความหมายของเพลง พอจายเป็นบทเพลงที่ใช้ขับร้องและบรรเลงประกอบการฟ้อนรำที่เรียกว่า รำอาะยัย เป็นการรำเบ็ดเตล็ด ไม่เป็นเรื่องราว เนื้อร้องกล่าวถึงธรรมชาติเกี่ยวกับดอกไม้และการมีชีวิตของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ

เพลงพอจา เป็นบทเพลง 2 ท่อน เป็นบทเพลงที่มีทำนองสร้อย โดยทำนองสร้อยนี้เป็นทำนองที่ใช้ขึ้นเพลงและเป็นทำนองที่ใช้เชื่อมต่อเมื่อมีการบรรเลงซ้ำในแต่ละท่อน และใช้บรรเลงเชื่อมทำนองเพลงระหว่างท่อน 1 และท่อน 2 นอกจากนี้ทำนองสร้อยยังเป็นทำนองที่ใช้จบเพลงอีกด้วย เพลงพอจายเป็นเพลงที่มีทั้งทำนองร้องและทำนองบรรเลงดนตรีรับในการบรรเลงประกอบการรำนั้น วงดนตรีบรรเลงทำนองสร้อยแล้วบรรเลงท่อน 1 นำ 1 เที้ยว จากนั้นเป็นการร้องสลับกับการบรรเลงดนตรีรับที่ละท่อน มีลำดับการบรรเลงคือ บรรเลงนำด้วยทำนองสร้อย ดนตรีบรรเลงท่อน 1 นำ 1 เที้ยว ร้องท่อน 1 ดนตรีบรรเลงท่อน 1 ร้องท่อน 2 ดนตรีบรรเลงท่อน 2 โดยบรรเลงทั้งหมด 3 รอบ ในเที้ยวที่มีการขับร้องนั้นวงดนตรีจะบรรเลงคลอไปกับการขับร้องด้วย แล้วลงจบด้วยทำนองสร้อยหลังจากบรรเลงท่อน 2 เที้ยวสุดท้ายแล้ว

เพลงพอจายเป็นเพลงที่ใช้เสียง ฟ ซ ล ท ร ม ครบทั้ง 7 เสียง โดยมีเสียงหลักของบทเพลง (Tonic) อยู่ที่เสียงฟา โดยมีน้ำหนักของทำนองเพลงอยู่บนกลุ่มเสียง 5 เสียง คือกลุ่มเสียง ฟ ซ ล ต ร ซึ่งจะพบชัดเจนจากทำนองสร้อย

2. เพลงโจโจเอ

ความหมายของเพลง เพลงโจโจเอเป็นบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว ให้ความรู้สึกสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส ในลักษณะตัดพ้อต่อว่าคนรัก เป็นเพลงที่ใช้ขับร้องและบรรเลงประกอบรำอาะยัย

เพลงโจโจเอ เป็นเพลงท่อนเดียว มีทำนองสร้อย บรรเลงนำ แล้วบรรเลงทำนองเนื้อเพลงโดยมีการขับร้องควบคู่กันไปพร้อมๆ กับทำนองเพลงหลายเที้ยวตามทำรำ (การขับร้องไม่สลับกับการบรรเลงของวงชะพูชะอุเช่นเดียวกับเพลงพอจา) การซ้ำทำนองในแต่ละเที้ยวต้องบรรเลงทำนองสร้อยก่อน และในเที้ยวสุดท้ายที่ลงจบเป็นการจบด้วยการบรรเลงทำนองสร้อย

เพลงโจโจเอ เป็นเพลงที่ใช้เสียง ฟ ซ ล ท ร ม ครบทั้ง 7 เสียง โดยมีเสียงหลักของบทเพลง (Tonic) อยู่ที่เสียงฟา โดยมีน้ำหนักของทำนองเพลงอยู่บนกลุ่มเสียง 5 เสียง คือกลุ่มเสียง ฟ ซ ล ต ร ซึ่งจะพบชัดเจนจากทำนองสร้อย มีการใช้โน้ตเพียง 5 เสียงเท่านั้น ทั้งทำนองสร้อยและทำนองเพลงจบลงที่โน้ตเสียง ฟ ซึ่งเป็นเสียง Tonic ของบทเพลง

3. เพลงเวโจ

ความหมายของเพลงกล่าวถึงวัฒนธรรมการร้องรำทำเพลงในพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยง เพลงเวโจเป็นเพลงที่ใช้ขับร้องและบรรเลงประกอบการรำอาะยัย

เพลงเวโจ เป็นเพลง 3 ท่อน เป็นเพลงที่มีทำนองสร้อย ซึ่งทำนองสร้อยนี้มีไว้สำหรับขึ้นเพลงเชื่อมต่อกับทำนองเพลงเมื่อมีการบรรเลงซ้ำในแต่ละท่อน เชื่อมต่อระหว่างท่อนเพลงและเพื่อเป็นทำนองลงจบ เพลงเวโจเป็นเพลงที่มีทั้งทำนองร้องและทำนองบรรเลงดนตรีรับ ในการบรรเลงประกอบการรำวงดนตรีเริ่มบรรเลงด้วยทำนองสร้อย จากนั้นเป็นการร้องสลับกับการบรรเลงดนตรีรับที่ละท่อน มีลำดับการบรรเลงคือ วงดนตรีบรรเลงทำนองสร้อย ร้องท่อน 1 ดนตรี บรรเลงท่อน 1 ร้องท่อน 2 ดนตรีบรรเลงท่อน 2 ร้องท่อน 3 ดนตรีบรรเลงท่อน 3 โดยบรรเลงทั้งหมด 3 รอบ การบรรเลงแต่ละท่อนแต่ละเที้ยวต้องบรรเลงทำนองสร้อยเป็นทำนองเชื่อมระหว่างเที้ยวและระหว่างท่อนทุกๆ ครั้ง ในเที้ยวที่มีการขับร้องนั้น วงดนตรีจะบรรเลงคลอไปกับการขับร้องด้วย แล้วลงจบด้วยทำนองสร้อยหลังจากบรรเลงท่อน 3 เที้ยวสุดท้ายแล้ว

เพลงเวโจ เป็นเพลงที่ใช้เสียงทั้งหมด 6 เสียง ได้แก่ ฟ ซ ล ต ร ม โดยมีเสียงหลักของบทเพลง (Tonic) อยู่ที่เสียงฟา โดยมีน้ำหนักของทำนองเพลงอยู่บนกลุ่มเสียง 5 เสียง คือกลุ่มเสียง ฟ ซ ล ต ร โน้ตเสียง ม มีแทรกอยู่ในบทเพลงทำหน้าที่เหมือนเป็น passing note แต่โน้ตเสียง ม นี้ทำให้มีสำเนียงเพลงแปลกออกไปจากเพลงที่ใช้โน้ตเพียง 5 เสียง ทำนองเพลงมีลักษณะคล้ายกับเพลงประเภทที่บังคับทำนองซึ่งไม่เอื้อต่อการแปรทำนองเครื่องดนตรีในวงชะพูชะอุ ส่วนใหญ่บรรเลงทำนองเพลงที่คล้ายกัน

4. เพลงลาตาลาย้า

ความหมายของเพลง ลาตา แปลว่า เดือนเมษายน ลาย้า แปลว่าเดือนพฤษภาคม บรรยายธรรมชาติเดือนเมษายนและพฤษภาคมมาจนถึงแล้ว ลมจะพัดมา ไปไม้จะร่วง คร่ำครวญคิดถึงคนรักอยู่ห่างไกล

เพลงลาตาลาย้าเป็นเพลงท่อนเดียว ทำนองเพลง ขึ้นต้นด้วยทำนองที่เลียนเสียงนกกาเหว่าร้อง ด้วยโน้ต มี ริ ล มี ริ ล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทำนองสร้อย ทำนองสร้อยใช้ในการบรรเลงขึ้นต้นเพลง ใช้เชื่อมทำนองเพลงเมื่อบรรเลงซ้ำ และใช้บรรเลงเพื่อลงจบเพลง เป็นเพลงที่ใช้ขับร้องและบรรเลงประกอบการรำอาเย้ย

เพลงลาตาลาย้า เป็นเพลงที่ใช้เสียง ฟ ช ล ท ด ร ม ครบทั้ง 7 เสียง โดยมีเสียงหลักของบทเพลง (Tonic) อยู่ที่เสียงฟา โดยมีน้ำหนักของทำนองเพลงอยู่บนกลุ่มเสียง 5 เสียง คือกลุ่มเสียง ฟ ช ล ด ร

5. เพลงเที่ยงสี่เตี๊ยมูละ

เพลงเที่ยงสี่เตี๊ยมูละ เป็นเพลงร้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำสอนในพุทธศาสนา ใช้ประกอบการรำชนิดหนึ่งที่เรียกว่า เที่ยงสี่เตี๊ยมูละ ซึ่งเป็นรำตงที่สำคัญชนิดหนึ่งในรำตงห้าชนิดของกะเหรี่ยงกองมืองตะ ได้แก่ เที่ยงสี่เตี๊ยมูละ

ตัวอย่างการบันทึกเพลงพอจาเป็นโน้ตไทยและโน้ตสากล

โน้ตเพลงพอจา

บันทึกโน้ตโดย เมธิ พันธุ์วราร 2560

สร้อย

--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ฟ
- ล - ฟ	ช ล - ฟ	ช ล - ฟ	ช ล - ตั้	- ล ช ฟ	- ด - ร	- ล - ร	- ด - ฟ

ท่อน 1

--- ล	- ล - ช	- ช - ล	- ล - ช	- ล - ท	- ล - ช	- ฟ - ช	- ม - ร
- ช - ล	- ตั้ - มี	- รี่ - ตั้	- ฟ - ฟ	- ช - ช	- ล - ท	- ล - ม	- ร - -
- ช - ช	- ช - ล	- ฟ - ช	- ล - ล	- ฟ ช ล	- ช - ฟ	- ช - ม	- ร - ด
- ฟ - ม	ร ด - ช	ล ด - ร	- ด - ด	- - รี่ รี่	- รี่ - ตั้	- ตั้ - ล	- ล - ล
- ช - ล	- รี่ - ตั้	- ท - ล	- ฟ - ฟ				

สร้อย

--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ฟ
- ล - ฟ	ช ล - ฟ	ช ล - ฟ	ช ล - ตั้	- ล ช ฟ	- ด - ร	- ล - ร	- ด - ฟ

ท่อน 2

--- ช	- ช - ล	- ล - ฟ	- ฟ - ช	- ล - ท	- ล - ม	- ร - ด	- ฟ - -
- ร - รี่	- มี - รี่	- ตั้ - ท	- ล - ท	- ตั้ - มี	- ท - ตั้	- ช - ล	- ช - ช
--- ร	- ด - ร	- ฟ - ช	- ฟ - ช	- ล - ท	- ช - ล	- ล - ด	- ตั้ - รี่
-----	--- ล	-----	--- ตั้	- ล - ช	- ฟ - ตั้	- ตั้ - รี่	- รี่ - ฟ

เที่ยงสี่เตี๊ว มืองเียว เที่ยงสี่เตี๊วกะฉะ เที่ยงสี่เตี๊วสาละผลิว และเที่ยงสี่เตี๊วพูเรียนเฮี้ย ดั้งเดิมเพลงร้องสำหรับรำตงมีเพียง กลอง ตะโพนและวาและเคาะเท่านั้นที่ใช้ตีประกอบ เพลง เที่ยงสี่เตี๊วมูละมีเนื้อร้องเกี่ยวกับศาสนาและธรรมะ มีเนื้อร้อง ทั้งหมด 3 ตอนใหญ่ๆ ในแต่ละตอนมีเนื้อร้อง 15 วรรคเพลง (นักดนตรีกะเหรี่ยงเรียกว่า 15 เพลง) ซึ่งในแต่ละวรรค คำร้องไม่เหมือนกัน มีการขับร้องซ้ำทำนองในบางวรรคแต่ เนื้อร้องเปลี่ยนไป เพลงเที่ยงสี่เตี๊วมูละเป็นเพลงร้อง (ผู้รำ เป็นผู้ขับร้อง) ที่มีดนตรีบรรเลงประกอบโดยมีทำนองสร้อย เป็นทำนองเชื่อมระหว่างวรรคเพลงทั้ง 15 วรรค และจบด้วย ทำนองสร้อย

การบรรเลงแต่ละเพลงทั้ง 5 เพลงนั้นไม่ได้บรรเลง ติดต่อกัน โดยเลือกบรรเลงตามความสะดวกของผู้รำและ นักดนตรี รวมทั้งความสะดวกในการจัดคิวการแสดง

ทำนองสร้อย ลงจบ

--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ฟ
- ล - ฟ	ซ ล - ฟ	ซ ล - ฟ	ซ ล - ตั	- ล ซ ฟ	- ด - ร	- ล - ร	- ด - ฟ

เพลงพองจา

บันทึกโดย มานพ วิสุทธิแพทย์ 2560

ท่อน 1

5

9

13

17

21

25

29

33

37

1. | 2. ท่อน 2

การอภิปรายผล

ข้าวถือว่าเป็นธัญพืชที่สำคัญที่สุดของมนุษยโลก โดยเฉพาะซีกโลกทางตะวันออก ข้าวเป็นความต้องการด้านความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Biological and Psychological Needs) ตามองค์ประกอบของทฤษฎีหน้าที่นิยมของมาลินอสกี (Bronislaw Malinowski)

มีกลุ่มชน และชนเผ่าต่างๆ ที่มีวัฒนธรรม ประเพณีหลายๆ อย่างที่เกี่ยวกับข้าว พิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าว พิธีกรรมหนึ่งนอกเหนือจากประเพณีพาดข้าว พิธีตีปาเผาไร่ พิธีปลูกข้าว แก้วกอ และพิธีเชิญแม่โพสพลงมาลานพาดข้าว พิธีกินข้าวใหม่เป็นพิธีกรรมที่ทำต่อเนื่องมาจากประเพณีพาดข้าว แม้ว่าโลกเราจะก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่ถือเอาการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของโลกเป็นตัวกำหนดระดับของการพัฒนา แต่ชนเผ่ากะเหรี่ยงยังให้ความสำคัญกับประเพณีพาดข้าวและพิธีกินข้าวใหม่และถือปฏิบัติต่อเนื่องมาตลอด โดยเนื้อหาแล้ว ประเพณีและพิธีกรรมทั้งสองนี้อาจจะไม่มีเปลี่ยนแปลง แต่โดยรูปแบบและการปฏิบัติได้มีการปรับเปลี่ยนไปให้เข้าสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนไปซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมที่ นิยพรรณ วรณศิริ (2540: 108-111) ได้กล่าวว่า โครงสร้างทางสังคมคือแบบแผนที่อยู่ใต้นาน โดยประชากรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

พิธีกินข้าวใหม่ก็เช่นเดียวกันกับประเพณีพาดข้าว มีการปรับเปลี่ยนมาโดยลำดับในทุกๆ ด้านทั้งเนื้อหา การปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติและผู้เข้าร่วมงาน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ถึงกระนั้นก็ตามเนื้อหาของพิธีกินข้าวใหม่ของชาวกะเหรี่ยงตำบลไผ่โง้งซึ่งในปี พ.ศ. 2559 ได้จัดที่หมู่บ้านกองม่องทะก็ยังยึดถือตามขนบเดิม แม้ว่าองค์ประกอบภายนอกอื่นๆ จะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม ชาวบ้านให้ความสำคัญกับพิธีกรรมทางศาสนาและขั้นตอนการปฏิบัติที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตามขนบเดิมยึดโยงกับความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับพระแม่โพสพ ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธรเจ้า ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ ความเชื่อเหล่านี้ได้มีการบูรณาการรวมกันในวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ทำให้เกิดความเข้มแข็งในกลุ่มชนซึ่งเป็นความต้องการทางด้านจิตใจ (Symbolic Needs)

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลากลางคืนคือกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ปกติชาวกะเหรี่ยงจะมีการรื่นเริง โดยการเล่นดนตรีพื้นบ้าน แสดงการร่ายรำชุดต่างๆ ของชนเผ่า ในการจัดงานในปี พ.ศ. 2559 นี้ชาวกะเหรี่ยงก็ยังคงมีกิจกรรมการแสดงของชนเผ่ากะเหรี่ยง แสดงโดยชาวบ้าน ร่วมกันร้องร่วมกันรำ กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมทางสังคม และเป็นความต้องการทางด้านสังคม (Instrumental Needs) ร่วมกัน

เครื่องดนตรี วงดนตรีและบทเพลงที่ชาวกะเหรี่ยงใช้บรรเลงในงานกินข้าวใหม่นี้มีบางส่วนแตกต่างจากที่จรัญ กาญจนประดิษฐ์ได้ทำการศึกษาวิจัย ทั้งนี้จรัญ กาญจนประดิษฐ์ได้ศึกษาเครื่องดนตรีที่ปรากฏมีและเคยปรากฏมีในชุมชนกะเหรี่ยงแต่ดนตรีและบทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีกินข้าวใหม่เป็นดนตรีที่ยังใช้อยู่ในวิถีชีวิตปัจจุบัน มีกิจกรรมทางดนตรีและการแสดงที่ไม่ใช่วัฒนธรรมดั้งเดิมของกะเหรี่ยงให้เห็นด้วย เช่น การร้องเพลงสมัยใหม่ การเต้นสมัยใหม่ รวมถึงการใช้เครื่องดนตรีตะวันตกบรรเลงเพลงสมัยใหม่ เป็นเรื่องที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปเมื่อมีกิจกรรมทางสังคมของชนเผ่าต่างๆ การหลังไหลถ่ายเทวัฒนธรรมอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมใหม่ๆ สร้างความขัดแย้งทางความรู้สึกให้กับคนในสังคมที่ถูกจำแนกว่าเป็นคนต่างรุ่นกัน นอกจากนี้ยังมีการออกร้านขายอาหาร ของกิน ขบเคี้ยว ของเล่น เครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ ในครัวเรือนซึ่งผู้ขายพยายามนำของที่คิดว่าทันสมัยมาบริการ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน แต่ในชุมชนกะเหรี่ยงยังมีวิถีชีวิตปฏิบัติที่เป็นวิถีเดิมอยู่มาก เช่น การแต่งกาย ภาษาพูด การประกอบอาชีพ และประเพณีปฏิบัติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางศาสนา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่ากะเหรี่ยงในประเทศไทยนั้น มีจำนวนมากเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงในหลายๆ ด้าน อย่างไรก็ตาม ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีสภาพความเป็นอยู่

หลายสถานะ บางคนได้สัญชาติไทย บางคนอยู่ในฐานะคนไร้สัญชาติ บางคนเป็นผู้อพยพ ฯลฯ การศึกษาวิจัยเรื่องราวต่างของชาวกะเหรี่ยง ควรทำการศึกษาในลักษณะบูรณาการให้ครบทุกด้าน เพื่อความเข้าใจถึงความแตกต่างและยกระดับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน สิทธิของการเป็นประชากร และยังเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและสามารถอยู่รวมกันได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงอย่างรอบด้านในทุกๆ มิติ ทำให้บุคคลภายนอกทุกๆ ไปที่ไม่รู้จักคนกะเหรี่ยง ไม่รู้จักวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ได้เข้าใจทั้งคนและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง

ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับพิธีกินข้าวใหม่รวมทั้งประเพณีอื่นๆ ของชาวกะเหรี่ยงคือ

1. หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม พิธีกรรมต่างๆ อย่างเข้าใจโดยเอาตัววัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง การสนับสนุนอย่างพอเหมาะพอควร อยู่บนฐานของความเข้าใจบริบทต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เอาบริบททางการเมืองมาเป็นปัจจัยที่เป็นผลทางลบมาเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงตำบลไผ่

2. หน่วยงานภาคการศึกษาควรให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ เผยแพร่ ส่งเสริม ผ่านงานและกระบวนการทางการศึกษา วิจัย และผ่านกิจกรรมด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อินทรสุณานนท์. กะเหรี่ยงโป. กรุงเทพฯ. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย. 2553
- โกวิท แก้วสุวรรณ. ดูทุหล่า ในพิธีเรียกวิหล่าของชาวกะเหรี่ยงโป: กรณีศึกษากะเหรี่ยงโป บ้านเกาะสะเต็ง ต.ไผ่โง้ว อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 2542.
- _____. สะคู เพลงกะเหรี่ยงโปแห่งผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวร. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 22 ฉบับที่ 1. 2542.
- _____. พुरुหมยเบ๊ยะ กิจกรรมจารีตประเพณีของกะเหรี่ยงโป ต.ไผ่โง้ว อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีที่ 19 – 20 ฉบับที่ 1. 2543.
- ขวัญชีวัน ศรีสวัสดิ์. ขบวนการครุบาชาวปักกับกะเหรี่ยงโปในภาคเหนือของประเทศไทย. งานวิจัย, ทุนสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2532
- งามพิศ สัตย์สรวง. การวิจัยทางมานุษยวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. 2542.

- จรัญ กาญจนประดิษฐ์. การศึกษาดนตรีชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญาณินพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มานุษยดุริยางควิทยา. กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547.
- ณรงค์ชัย ปิฎกักรัตน์, นิรันดร์ ภักดี และ เอกราช แพร่ม่วง. ดนตรีชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่หมู่เสด็จ. กรุงเทพฯ, วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2542.
- นียบพรรณ วรณศิริ. มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2540.
- ประเวศ วะสี. วัฒนธรรมกับการพัฒนา. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, โรงพิมพ์คุรุสภา. 2538.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. พุทธะผีธรรมชาติและมนุษย์: จักรวาลวิทยาของคนกะเหรี่ยงในทุ่งใหญ่. เมืองโบราณ. ปีที่ 19. 2536.
- _____ . ภูมิปัญญาเนเวศวิทยาชนพื้นเมือง: ศึกษากรณีชุมชนกะเหรี่ยงในป่าทุ่งใหญ่นเรศวร. นนทบุรี, สำนักพิมพ์ดุจดุภาพ. 2539.
- พิพัฒน์ เรืองนาม. ชาวกะเหรี่ยงและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ใน สังคมและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงกาญจนบุรี. นครปฐม, มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์. 2533.
- มณฑล คลแหวทอง. ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี, กาญจนบุรีศึกษา. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี. 2538.
- ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2540.
- วุฒิ บุญเลิศ. ความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงเกี่ยวกับ “ผี ปือ โย” (แม่โพสพ). เมืองโบราณ ปีที่ 19 (4) 11 – 20. 2536.
- ศุทธิณี ทรงสะอาด. ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี, สังคมและวัฒนธรรมกะเหรี่ยง จังหวัดกาญจนบุรี. นครปฐม, มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์. 2533.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2540.
- _____ . สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2536.
- สุรพงษ์ กองจันทิก. ประเพณีผูกข้อมือ การกินน้ำสุก และพุทธศาสนา: กรณีกระเหรี่ยงโป ภาคกลาง. 2530.
- สุรินทร์ เหลือลมัย. ความเชื่อทางศาสนาของชาวกะเหรี่ยง: กรณีศึกษาวันปีใหม่ของกะเหรี่ยงที่วัดแจ้งเจริญ อำเภอวัดเพรงจังหวัดราชบุรี. งานวิจัยทุนคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2538.
- Tylor, E.B. Primitive Culture. Vol.1. 1871, Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Delhi: Prentice Hall of India Inc., 1978

